

ETNICKÁ STRUKTURA OBYVATELSTVA KOSOVA A METOHIJE VE 2. POLOVINĚ 20. STOLETÍ

Jiří Nemeškal

posudek oponenta bakalářské práce

Předložená bakalářská práce se na 40 stranách textu zabývá hojně studovaným tématem – vývojem etnické struktury obyvatelstva tehdejší jugoslávské autonomní oblasti Kosova a Metohije ve 2. polovině 20. století na pozadí politického, ekonomického a socio-kulturního vývoje. I přes četnost výzkumů „kosovské otázky“ je toto téma stále politicky exponované a jeho objektivní zhodnocení je náročnou výzvou. V úvodu si autor stanovuje 3 ambiciózní výzkumné otázky: zda byl jugoslávský režim vůči albánské menšině diskriminační, do jaké míry byl kosovský konflikt vytvořen pouze etnickou strukturou a zda se některé etnikum snažilo o „etnické vyčištění“ Kosova. Práce je členěna do šesti kapitol.

První čtyři kapitoly mají formu rešerše literatury. Bohužel chybí alespoň stručné uvedení do teorií pro práci relevantních – ať už z oblasti politické geografie etnicity a nacionalismu nebo teorií zabývajících se pohyby obyvatelstva. První kapitola se věnuje historickému vývoji Kosova s důrazem na jeho etnickou strukturu, druhá kapitola národnostní a ekonomické politice Jugoslávie v Kosovu. Ve třetí kapitole se autor zabývá zahraničně-politickými aspekty kosovského problému, především vlivu vztahu Albánie a Jugoslávie na vnitřní situaci. Čtvrtá kapitola hodnotí organizovanost hlavních etnik v Kosovu v poválečné Jugoslávii. Část zabývající se srbským etnikem je poměrně stručná – zajímavé by jistě bylo i podrobnější vyhodnocení podílu Srbů z Kosova a z Centrálního Srbska na etnopolitické mobilizaci 80. let 20. století. Vývoj kosovsko-albánské organizovanosti je sledován podrobně z perspektivy rozvoje albánské vzdělanosti v Kosovu a vzniku zásadních politických organizací.

Pátá kapitola přistupuje k jádru práce – zhodnocení vývoje struktury obyvatelstva v Kosovu z hlediska přirozené a migrační změny obyvatelstva v letech 1948 až 1991. Správně identifikuje příčiny změny etnické struktury především v přirozeném přírůstku, přestože určitý vliv objektivně přiznává i migraci. Poprvé se zabývá i dalšími menšinami v Kosovu, na jejichž zastoupení se také výrazně odrážely změny jugoslávské politiky ve druhé polovině 20. století.

V šesté kapitole jsou posouzeny regionální změny etnické struktury obyvatelstva s důrazem na rozdíl mezi lety 1961 a 1991. Autor poukazuje především na rostoucí koncentraci srbského etnika do opštín na severu Kosova a snižování podílu Srbů na celém území autonomní oblasti. V regionu Metohije pak zmiňuje především změny sebeidentifikace související se zavedením etnické kategorie slovanských Muslimů.

V závěru autor odpovídá na výzkumné otázky, které si položil v úvodu. Režim jugoslávské vlády v Kosovu do 80. let považuje za nediskriminační, přičemž ke změně docházelo s mocenským nástupem Slobodana Miloševiče. Jeho využívání symbolu Kosova je však autorem považováno spíše za mocenský kalkul ve snaze o ovládnutí federální politické scény. Odpověď na druhou výzkumnou otázku není zcela jasně formulována – je zřejmé, že autor uznává vliv faktorů ekonomických, politických a demografických. Etnickou strukturu považuje za významnou determinantu kosovského konfliktu především na albánské straně. Tvrzení autora, že se Albánci snažili dosáhnout etnický

čistého Kosova, je vzhledem ke sledovanému období přinejmenším odvážné, a prosím proto u obhajoby o vysvětlení, co jej k tomuto závěru vedlo.

Jazyková úroveň práce je na dobré úrovni, jen výjimečně se objevují nevhodné formulace, např. str. 45: „pokles Srbů“. Autor v práci využil 5 grafů, 3 mapy a 1 obrázek. Jejich úroveň je kvalitní a označení správné. Úroveň práce s použitou literaturou je dostačující pro bakalářskou práci, forma citací je v pořádku.

Práce vyhovuje základním požadavkům kladeným na bakalářské úrovni. Poněkud zanedbaný je však teoretický a metodologický rámec. Výzkumné otázky, které si autor v úvodu položil, se zdají být až příliš ambiciózní a komplexní. Na regionální vývoj etnické struktury a demografické procesy v oblasti by měl být v práci s tímto rozsahem a zaměřením kladen větší důraz.

Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Praze, dne 7. 9. 2010

Ladislav Čoček